

Rozhodnutí Krajského soudu v Olomouci ze dne 24. 9. 1958, sp. zn. 4 Co 442/58

Číslo: 23/1959

Právní věta:

Je v souladu se socialistickou morálkou a odpovídá účelu zákona č. 58/1956 Sb., který chce uplatnění nároku na náhradu škody za pracovní úrazy pracujícím usnadnit, aby provozovatelem ve smyslu § 1 cit. zák. by vždy zaměstnavatel, tj. po dni, pro který zaměstnanec plní svůj pracovní závazek.

Stal-li se úraz zaměstnanci v cizím provozu, spoluodpovídá (§ 239 obč. zák.) cizí zaměstnavatel jen tehdy, jestliže příčina úrazu má svůj původ v cizím provozu.

Soud: Krajský soud v Olomouci

Datum rozhodnutí: 24.09.1958

Spisová značka: 4 Co 442/58

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody za pracovní úrazy

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Lidový soud v Jeseníku zamítl žalobu na náhradu škody za pracovní úraz vznesenou proti Jesenickým dřevařským závodům z toho důvodu, že poškozený, dělník, se jako zaměstnanec Krajské správy lesů Olomouc pracovní neúčastnil provozu žalovaného podniku. Dospěl k závěru, že doprava a ukládání dřeva ve skladových prostorách žalovaného podniku byla nedílnou součástí provozu Krajské správy lesů Olomouc, a vyslovil, že žaloba není vůči žalovanému podniku po právu. Podle obsahu rozhodnutí zamítl soud ve skutečnosti žalobu pro nedostatek pasivní legitimace.

Krajský soud v Olomouci rozhodnutí soudu první stolice zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení a k rozhodnutí.

Odůvodnění:

Podle § 1 zák. č. 58/1956 Sb. odpovídají za škody na zdraví nebo za škody vznikající smrtí, pracovním úrazem nebo nemocí z povolání ty podniky, ústavy, družstva nebo ostatní socialistické organizace anebo ty jiné podniky a osoby, v jejichž provozu (závodu) k nim došlo. Odpovědnou osobu nazývá zákon „provozovatelem“. Je tedy podle zákona provozovatelem ten, v jehož provozu (závodu) došlo ke škodě z pracovního úrazu.

Ustanovení § 1 cit. zák. nutno vykládat tak, že každý pracovní úraz se nutně stal v provozu zaměstnavatele, takže ke škodě, způsobené pracovním úrazem, vždy došlo v provozu zaměstnavatele. Jinak by nemohlo jít o úraz, který se zaměstnanci přihodil v přímé souvislosti s výkonem povolání. Je proto provozovatelem ve smyslu § 1 cit. zák. vždy zaměstnavatel, tj. ten podnik, pro který zaměstnanec plní svůj pracovní závazek.

Stal-li se pracovní úraz zaměstnanci v cizím závodě, stal se úraz také v provozu tohoto cizího závodu jen tehdy, jestliže příčina úrazu má svůj původ v provozu cizího závodu. V tomto případě spoluodpovídá cizí podnik se zaměstnavatelem, a to solidárně podle § 239 obč. zák. Tím je pasivní legitimace určena jasným a nepochybným způsobem, ať se pracovní úraz přihodil v závodě zaměstnavatele nebo kdekoli jinde. Je věcí poškozeného zaměstnance, zda chce spoluodpovědnost cizího podniku sám uplatňovat. Musí pak prokázat, že škoda má původ v cizím provozu. Neuplatní-li sám poškozený nárok vůči cizímu podniku, ale uplatňuje odpovědnost jen proti zaměstnavateli, má zaměstnavatel možnost požadovat na cizím podniku, aby ho zprostil podílu dluhu na něj připadajícího (§ 241 odst. 1 obč. zák.). Zaplatil-li již náhradu, může zaměstnavatel na cizím podniku žádat, aby mu nahradil na něj připadající (§ 241 odst. 2 obč. zák.). Zavínil-li cizí podnik pracovní úraz, popř. zavínil-li jej jeho zaměstnanci nebo osoby jím užitě v provozu, má zaměstnavatel vůči cizímu podniku postih podle § 359 obč. zák. (§ 11 zák. č. 58/1956 Sb.). Stíhá-li zavinění na úrazu oba podniky, vyrovnají se mezi sebou podle § 340 obč. zák.

Tento výklad § 1 zák. č. 58/1956 Sb. odpovídá znění zákona a je také v souladu se socialistickou morálkou, aby za pracovní úrazy, které se zaměstnancům přihodí v přímé souvislosti s výkonem jejich zaměstnání, vždy odpovídal zaměstnavatel, pro kterého zaměstnanec zaměstnání vykonává, i když se úraz stal v cizím podniku.

Opačné stanovisko by mělo ten důsledek, že by na zaměstnance bylo přenášeno důkazní břemeno ohledně toho, kde má původ příčina úrazu a tak zaměstnanec uváděn do situace, že uplatňování nároku na náhradu škody za pracovní úrazy by se pro něj v řadě případů stalo značně obtížné, ne-li nemožné. Takové řešení by bylo v rozporu s tendencí zákona, který chce uplatnění nároků pracujícím usnadnit, jak výslovně uvádí důvodná zpráva, a který proto v těchto případech zavedl odpovědnost za výsledek a důkazní břemeno ohledně zproštění odpovědnosti výslovně přenesl na provozovatele. Výklad § 1 cit. zák., podle něhož provozovatelem je vždy zaměstnavatel, také usnadní projednávání věci orgánům odborových organizací, protože nikdy nebudou na pochybách, kdo vlastně za pracovní úraz odpovídá a s kým tedy mají otázku náhrady škody projednat.

Z toho vyplývá, že pasivní legitimace žalovaného podniku je v tomto případě dána, jestliže příčina úrazu má svůj původ v jeho provozu.

Úraz se přihodil přímo při výkonu zaměstnání poškozeného, ale v provozovně žalovaného podniku a příčina jeho tkví v tomto cizím provozu. Dohoda, podle níž dovoz a vyložení kulatiny a pilových výrazů na tabulkami označené skládky v provozních prostorách žalovaného podniku prováděli zaměstnanci Krajské správy lesů Olomouc, na náklad žalovaného podniku, nevylučuje odpovědnost žalovaného podniku. K rozvozu pilařských výřezů z manipulačního střediska Krajské správy lesů Olomouc jsou určeny ve skladových prostorech žalovaného podniku zvláštní okrajové koleje, kdežto střední kolej, při níž došlo k úrazu žalobcově, je určena pro dopravu dříví ze skládek do pilnice. Zaměstnanci lesní správy mají zakázáno používat této střední koleje k rozvozu a skládání dříví. Tato střední kolej neslouží tedy k rozvozu výřezů a jejich ukládání na skládkách, tj. k výkonu prací, které podle tvrzení žalovaného spadají vzhledem k zmíněné dohodě přímo do provozní lesní správy jako zaměstnavatele poškozeného žalobce, ale slouží přímo k výkonu prací, které tvoří vlastní náplň provozu žalovaného podniku, tj. k dopravě dřeva ke zpracování na pile. Do tohoto provozu nemá zaměstnavatel poškozeného žalobce možnost nějak zasahovat; provoz tento je řízen výlučně orgány žalovaného podniku.

Jednou z hlavních příčin škodné události je porušení předpisu o ukládání materiálu (§ 143 vl. nař. č. 41/1938 Sb.) v provozovně žalovaného podniku. Již z předloženého snímku místa, kde došlo ke škodné události, je zřejmo, že bukový výřez, který se se skládky sesunul žalobci na levou nohu, nebyl řádně uložen. Nebezpečnost tohoto uložení připouští i mistr žalovaného podniku, svědek B. Š. Nevěděl prý, jak uvádí, o tom a kdyby zaměstnanci lesní správy se na něho obrátili, vyhradil by ke skládání jiné místo. Toto jeho tvrzení je však v rozporu nejen s tvrzením žalobcovým, ale i výpovědí svědka L. F., který s naprostou určitostí tvrdí, že to byl vedoucí pily B. Š., který vykázal místo ke složení kulatiny při střední koleji v blízkosti skládky, z níž se sesunul bukový výřez. Výpověď jeho je podporována i svědectvím A. Š., který potvrdil, že vedoucí dělníků lesní správy L. F. se šel zeptat vedoucího pily B. Š., kam mají být výřezy složeny. Svědek tento, jak potvrdil, přímo viděl, jak oba spolu před složením dříví ve skladovém prostoru rozmlovali. Není důvodu nevěřit výpovědím těchto zaměstnanců lesní správy, zejména když nešlo o výřezy normálních délek 4,5 – 6 m, pro které měla pila označeny jednotlivé skládky tabulkami, ale o výřezy dlouhé 8 m, pro jejichž složení muselo být lesním zaměstnancům orgány pily vykázáno zvláštní místo. Vykázání takového místa patří nepochybně k provozu žalovaného podniku. Vykázané místo nebylo vhodné z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Bukový výřez, uložený na protilehlé skládce, nebyl zajištěn proti sesunutí.

Bylo povinností žalovaného podniku podle § 2 zák. č. 67/1951 Sb., o bezpečnosti při práci, zajistit skutečnou bezpečnost práce a dbát o takový způsob skládání a ukládání dříví na skládce, aby se nemohlo sesunout. Přesto se tak stalo, a to v místě určeném k dopravě dříví ke zpracování na pile, takže jde již o nedostatek v provozu žalovaného podniku.

Ježto tedy k pracovnímu úrazu došlo nejen v cizím podniku, ale i příčina úrazu má svůj původ v provozu tohoto cizího podniku, je dána pasivní legitimace žalovaného podniku. Bylo proto odvolání prokurátora a žalobce vyhověno.

Vzhledem k tomu, že za pracovní úrazy, které se zaměstnancům přihodí v souvislosti s výkonem jejich zaměstnání, vždy odpovídá i zaměstnavatel, pro kterého zaměstnanec zaměstnání vykonával, i když se úraz stal v cizím podniku, nic nebránilo žalobci, aby nárok na náhradu škody uplatnil proti svému zaměstnavateli a může tak učinit i nyní. Tím však není řečeno, že žalovaný podnik neodpovídá za škodu, vzniklou žalobci pracovním úrazem v jeho provozu (§ 1 zák. č. 58/1956 Sb.).

Zda i poškozený si úraz zavinil, jak namítá žalovaný, bude muset soud první stolice rozhodnout. Nestačí však obyčejné zavinění, nýbrž musí jít o tzv. zavinění kvalifikované, při němž poškozený porušil předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, ač s nimi byl řádně seznámen, nebo zanedbal nějakou důležitou povinnost svého povolání (§ 3 cit. zák.).

Vzhledem k tomu, že podle obsahu rozhodnutí soud první stolice se nezabýval skutkovým stavem ve směru spoluzavinění poškozeného a výše náhrady, postupoval soud druhé stolice podle § 186 odst. 1 o. s. ř. a rozsudek prvního soudu zrušil.